

Asia: VN/8871/2019

Lausuntopyyntö hallituksen esitysluonnoksesta eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta ja maakuntien perustamista koskevaksi lainsäädännöksi

Taustatiedot

Onko vastaaja

muu kuntayhtymä tai kuntien yhteistoimintaelin

Vastaajatahon virallinen nimi

Kymenlaakson pelastusliikelaitos

Vastauksen kirjanneen henkilön nimi ja mahdolliset yhteystiedot

Pelastusjohtaja Vesa Parkko, 0447026210 vesa.parkko@kympe.fi

Pelastuspäällikkö Juhani Carlson, 0447026331 juhani.carlson@kympe.fi

Kymenlaakson sopimuspalokuntien puheenjohtaja Markku Leinonen 0406707179

Viranomaisille: Lausuntovastauksen käsitelleen toimielimen nimi ja käsittelypäivämäärä

Tiedoksi pelastuslaitoksen johtokunta 11.9.2020 (lausuntoa täydennetty kokouksen jälkeen)

Kysymyksiä uudistuksen tavoitteista

1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

-

2. Voidaanko esityksellä kehittää pelastustoimen palvelujen saatavuutta, yhdenmukaisuutta ja vaikuttavuutta valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti? Varmistaako esitys pelastustoimen pelastustoiminnan ja sosiaali- ja terveystoimen ensihoitopalvelujen synergiahyödyt? Jos ei, miten ehdotusta tulisi kehittää?

Voidaan kaventaa huomiomalla riskiperusteisuus. Tarkemmat tiedot erillisessä lausunnossa.

3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Tehtäessä päätöksiä alueen palvelutasosta valtakunnallisia määräyksiä ja ohjeita noudattaen, niin myös rahoitustason tulisi olla maakunnan päätettävissä. Tarkemmat tiedot erillisessä lausunnossa.

Kysymyksiä sote-maakuntalaista

4. Muodostaako sote-maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien sote-maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

ei pääosin [Rahoitustason tulisi olla maakunnan päätettävissä.]

5. Sote-maakuntalain 6 §:ssä säädetään maakunnan mahdollisuudesta alueellaan ottaa hoitaakseen sen lakisääteisiä tehtäviä tukevia tehtäviä sekä harjoittaa vähäriskistä liiketoimintaa, joka tukee sen lakisääteisten tehtävien toteuttamista. Tukeeko ehdotettu sääntely maakunnan itsehallinnon toteuttamista?

ei kantaa [Erillinen lausunto]

6. Sote-maakuntalain 5 luvussa säädetään sote-maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

ei kantaa [Erillinen lausunto]

7. Sote-maakuntalain 8 luvussa säädetään sote-maakuntien yhteistoiminnasta. Onko siitä esitetty säädettäväksi sote-maakuntien toiminnan ja yhteistyön näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

ei kantaa [Erillinen lausunto]

8. Sote-maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti sote-maakuntalakiin ja sote-maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko sote-maakuntien rahoitusmalli ja sote-maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi sote-maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei [Rahoitustason tulisi olla maakunnan päätettävissä]

9. Sote-maakuntalain 3 luvussa säädetään muun ohella sote-maakunnan lainanottovaltuudesta sekä investointien ohjauksesta koko julkisen talouden tasapainon huomioon ottavalla tavalla. Sote-maakunnille siirtyvien toimitilojen hallinnoinnista ei esitetä erikseen säädettäväksi. Turvaako ehdotettu investointien rahoitus- ja ohjausmalli tarpeellisten investointien toteuttamisen tarkoituksenmukaisella tavalla? Vastauksessa voi ottaa kantaa toimitilojen hallinnoinnin järjestämiseen paikallisella, alueellisella tai valtakunnallisella tasolla.

ei

10. Maakuntalain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

11. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

-

Kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista

12. Muodostaako sote-järjestämislaki tarkoituksenmukaisen yleislain julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiselle?

ei kantaa

13. Turvaavatko sote-järjestämislain säännökset sosiaali- ja terveystalvelujen yhdenvertaisen saatavuuden?

ei kantaa

14. Varmistaako laissa esitetty tehtävien määrittely kunnan ja maakunnan osalta väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toteutumisen? ”

ei kantaa

15. Turvaako 8 §:n sääntely sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun toteutumisen riittäväällä ja tarkoituksenmukaisella tavalla?

ei kantaa

16. Onko 12 §:n sääntely ostopalvelujen hankkimisesta ja 12 a §:n sääntely vuokratyövoiman käytöstä tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei kantaa

17. Ovatko 13 §:n mukaiset yksityistä palveluntuottajaa koskevat vaatimukset perusteltuja

ei kantaa

18. Onko 16 §:n sääntely yksityisen palveluntuottajan alihankinnasta tarkoituksenmukainen ja toteutettavissa käytännössä?

ei kantaa

19. Onko sote-maakuntien yhteistyöaluetta ja yhteistyösopimusta koskeva 33–36 §:n sääntely kokonaisuudessaan tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

20. Turvaako 37 §:n sääntely kaksikielisten sote-maakuntien yhteistyöstä osaltaan ruotsinkielisten palveluiden saatavuuden?

ei kantaa

21. Onko 49 §:n sääntely valmiuskeskuksesta tarkoituksenmukainen ja perusteltu?

ei kantaa

22. Minkä sote-maakunnan tehtäväksi tulisi säätää ruotsinkielisten palvelujen kehittämisen tukeminen (31 §) koko maassa?

-

23. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

24. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

-

Kysymyksiä pelastustoimen järjestämislaista

25. Lain 8 §:ssä ehdotetaan säädettävän pelastustoimen järjestämisen valtakunnallisista tavoitteista. Säännöksessä luetellaan asiat, jotka valtakunnallisissa strategisissa tavoitteissa on määriteltävä. Luettelo ei ole tyhjentävä. Ovatko säännöksessä luetellut kohdat tarkoituksenmukaisia?

kyllä pääosin

26. Mikä pitäisi lisätä/mikä pitäisi poistaa?

-

27. Lain 13 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan seuranta- ja arviointivelvollisuudesta. Lisäksi lain 16 §:ssä ehdotetaan säädettävän sote-maakunnan pelastustoimen omavalvonnasta. Onko sote-maakunnille ehdotettu seuranta-, arviointi- ja omavalvontakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

ei pääosin [Lainsäädännön valmistelijan ja sen toteutumisen valvonnan roolit sekoittuvat.]

28. Pelastustoimen järjestämislain 5 pykälässä säädetään tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaativuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ovatko säännöksessä esitetyt koottavat tehtävät perusteltuja?

kyllä pääosin

29. Mitä kansainvälisessä pelastustoiminnassa hyödynnettäviä erityisresursseja (kalusto, muodostelmat) olisi tarkoituksenmukaista koota jonkun maakunnan/maakuntien hoidettavaksi?

Pelastuslaitosten suorituskyvyt maantiede huomioiden tulisi selvittää ja huomioida koottavien palveluiden osalta. Kansallista kokonaisresurssia tulisi hyödyntää ensisjaisesti koko maassa ja tarvittaessa täydennettävä kansainvälisen toiminnan edellyttämien erityiskaluston ja muodostelmien osalta.

30. Mitä kansainvälisen avunannon ja vastaanottamisen edellyttämiä toimintoja (hälyttäminen, varustaminen jne.) olisi tarkoituksenmukaista koota johonkin maakuntaan/maakuntiin ja jos kyllä, mihin maakuntaan/maakuntiin?

Kymenlaakson ja Etelä-Karjalan maakunnat ovat luontainen toimija Venäjän suuntaan.

31. Pelastustoimen järjestämislain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

32. Muut vapaamuotoiset huomiot pelastustoimen järjestämislaista.

Kymenlaakson pelastuslaitoksen lausunto luonnoksesta sote-uudistusta koskevaksi hallituksen esitykseksi

Esityksessä ehdotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävät siirrettäväksi perustettavien sote-maakuntien järjestämisvastuulle. Uudistuksen keskeisinä tavoitteina on kaventaa ihmisten hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut kaikille Suomessa asuville sekä parantaa näiden palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta. Uudistuksen tavoitteena on myös turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin, kuten väestön ikääntymiseen ja huoltosuhteen heikkenemiseen, ja hillitä osaltaan julkisen talouden kustannusten kasvua. Perusteena esitetään lisäksi mm. järjestäjäkentän pirstaleisuus ja tarve vahvistaa valtion ohjausta.

Esitykseen liittyvät lait on tarkoitettu tulevan voimaan pääosin vuoden 2023 alusta lukien ja voimaantulolaki 1.7.2021. Ensimmäiset maakuntavaalit järjestettäisiin tammikuussa 2022 ja vaaleissa valittavan maakuntavaltuuston toimikausi alkaisi 1.3.2022. Väli-aikaiset valmistelutoimielimet vastaisivat sote-maakunnan toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta, kunnes sote-maakuntavaltuusto on valittu ja aloittanut toimintansa.

Esitetty hallintomalli toteutuessaan muuttaisi merkittävästi koko hallintojärjestelmää. Siltä osin, kun uudistuksessa tavoitellaan eri-tyisesti Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuun kokoamista suurempiin kokonaisuuksiin, ei tälle ole tarvetta Kymenlaaksossa. Maakunnallinen Kymenlaakson pelastuslaitos Kympe aloitti toimintansa 1.1.2004. Kymenlaakson sosiaali- ja terveystalouden kunta-yhtymä Kymsote aloitti toimintansa 1.1.2019, josta lähtien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät on jo hoidettu maakunnallisesti Kymenlaaksossa.

Toteutuessaan uudistukseen liittyvät ohjausmekanismit mahdollis-tavat pelastustoimen kehittämisen yhdenmukaisemmaksi sekä luo edellytyksiä kehittää yhteistä tiedolla johtamista sekä yhteisiä tie-tojärjestelmiä. Näitä uudistuksia on mahdollista toteuttaa myös ny-kyisellä pelastustoimen järjestämis-mallilla. Pelastuslaitosten perus-tama kumppanuusverkosto on pelastuslaitosten yhteenliittymä, jo-hon kuuluvat Suomen kaikki 22 pelastuslaitosta. Yhteistyöllä Sisä-ministeriön ja pelastuslaitosten kumppanuusverkoston sekä muiden yhteistyökumppaneiden kanssa kehitetään jo nykyisin pelastuslai-tosten toimintaa niin, että palvelut kansalaisille ovat entistä laa-dukkaampia ja tehokkaampia sekä käytännöt yhdenmukaisempia. Verkostoyhteistyön avulla vähennetään pelastuslaitosten päälle-käistä työtä sekä lisätään vaikuttavuutta ja kehitetään tiedolla joh-tamista. Pelkästään uuden hallinnontason perustaminen ei paranna palvelua tai yhteistyötä.

Kymenlaaksossa myös varautumisen maakunnallisella yhteistyöllä on pitkät ja toimivat perinteet. Yhteisen varautumisen hoitamiseksi vuonna 2012 perustettu maakunnallinen foorumi Kymen Turva on osoittanut toimivuutensa myös koronaviruspandemian osalta yhteisen tilannekuvan kokoamisessa sekä välittämisessä. Nykyisessä uu-distuksessa ei ole otettu kantaa maakunnan yhteisen varautumisen tehtävien hoitamisesta, joka olisi hyvä lisätä lakiin.

Pelastustoimen järjestämislain ehdotetussa 5 pykälässä säädetään

tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaatavuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ehdotus on tarkoituksenmukainen mm. pelastustoiminnan kansallisen tilannekuvakeskuksen ja ympärivuorokautisten johtamisen tukipalveluiden keskittämisen osalta, jotta palvelu voidaan tuottaa kustannustehokasti ja laadukkaasti. Pelastustoimen tilannekeskustoiminta tulisi suomessa keskitettyä yhteen paikkaan esim. Helsinkiin, sillä jokainen maakunnallinen pelastuslaitos joutuu järjestämään toimintaansa varten johtamisjärjestelmän ja näin myös toiminta-alueita palvelevan tilannekuvatoiminnan. Myös esimerkiksi tietojärjestelmien osalta uudistus on tarkoituksenmukainen.

Sote-maakuntien rahoituksesta annetun lakiehdotuksen mukaan valtio rahoittaa pääosin sosiaali- ja terveyspalveluiden ja pelastustoimen. Pelastustoimen palvelutason tulee vastata paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia, jolloin rahoituksessa alueiden erilaisuus tulisi huomioida riittävästi juuri tästä näkökulmasta. Riskiperusteisuutta ei kuitenkaan ole huomioitu oikeassa suhteessa tuotettaviin palveluihin, koska pelastustoimen palveluiden tulee ensisijaisesti vastata alueen riskejä. Valtioneuvoston asetus sote-maakuntien rahoituksesta -luonnoksen mukaan pelastustoimen riskikertoimen osatekijät ja niiden painokertoimet ovat: Riskiluokkaan I ja II kuuluvan riskiruudun painokerroin on 1. Riskiluokkaan III ja IV kuuluvan riskiruudun painokerroin on 0. Riskiruutu, jossa on tapahtunut vähintään 10 riskiluokan määrittävää onnettomuutta vuodessa viiden vuoden seurantajaksolla, korotetaan riskiluokkaan I ja riskiruutu, jossa on tapahtunut vähintään kaksi mutta vähemmän kuin 10 riskiluokan määrittävää onnettomuutta vuodessa viiden vuoden seurantajaksolla, korotetaan riskiluokkaan II.

Eesityksen mukaan myös sellaisten riskiluokkaan III ja IV kuuluvan riskiruudun, jolla sijaitsevalle kohteelle on pelastuslain 48 §:n no-jalla laadittava erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma tai jolla sijaitsee muu riskikohde, painokerroin on 1. Riskiruudun painokerrointa määrittävät riskikohteet ovat hyvin eritasoisia keskenään ja sote-maakuntien rahoitusasetusluonnoksen 7 §:n mukaan: lentoasema, energiantuotantolaitos P>50 MW, 1-luokan pato, kaivos, varuskunta, polttonesteiden ja -kaasujen jake-luasema sekä vaarallisia kemikaaleja laajamittaisesti käsittelevät ja varastoivat kohteet, ml räjähdevarastot. Riskikohteet ovat veloitteillaan ja riskeiltään täysin eritasoisia, vaikka painokerroin on sama kuten suuronnettomuuden vaara aiheuttavalla laitoksella ja huoltoasemalla. Suuronnettomuuden vaara aiheuttavan laitokset tulisivat huomioida vielä erikseen rahoituksessa, koska ne aiheuttavat merkittäviä vaatimuksia pelastustoimelle. Asia on erityisen tärkeä Kymenlaaksolle, jossa suuronnettomuuskohteiden suuri määrä asettaa huomattavia vaatimuksia pelastustoimen palveluille.

Maakunnan rahoitus säilyisi ensimmäisenä toimintavuotena nykyisellä tasolla. Nyt julkistetussa rahoituslaskelmassa Kymenlaakson pelastuslaitoksen laskennallinen rahoitus laskisi vuoteen 2030 mennessä noin 1,2 milj. euroa eli -7 €/asukas nykyisestä kustannustasosta. Vastaavasti koko Kymenlaakson sote-maakunnan vuosittainen rahoitus laskisi nykytilanteeseen verrattuna vuoteen 2030 mennessä -144 €/asukas. Rahoituksen kohdentuminen pelastustoimelle on annettu maakunnan päätettäväksi, jolloin pelastustoimen todellisen rahoitusosuuden päättää kukin maakunta itse.

Kun tehdään päätöksiä alueen palvelutasosta valtakunnallisia määryksiä ja ohjeita noudattaen, niin myös rahoitustason tulisi olla maakunnan päätettävissä eli verotusoikeus tulisi siirtää maakunnille mahdollisimman nopeasti maakuntien aloittaessa. Uudistuksen tavoitteiden mukainen kustannustehokkuuden vaatimus kyetään toteuttamaan nykyisellä hallintomallilla kuten myös perustettavalla maakuntamallilla.

Pelastustoimi on oma erillinen, sosiaali- ja terveystoimen kanssa rinnakkainen toimiala. Tämä tulisi lain perusteluiden lisäksi kirjata myös lakiin. Pelastusviranomaisen valvoo mm. sosiaali- ja terveysviranomaisten toimintaa ja sen riippumattomuus tulisi tuoda vahvasti esille myös laissa. Kymenlaakson pelastuslaitos on toiminut tehokkaasti liikelaitoksena, liikelaitosmalli olisi perusteltua mahdollistaa myös tulevassa maakuntauudistuksessa.

Paloasemien kannalta esitetty vuokramalli 3 + 1 vuoden siirtymä-ajalla on aivan liian lyhyt. Paloasemia ei tule jäämään muutoksessa tyhjäksi, koska nykyisen hallitusohjelman tavoitteessakin on palvelutason ja paloasemaverkoston säilyminen ennallaan.

Synergiasyistä uudistuksessa tulee varmistua siitä, että pelastuslaitos voi jatkossakin toimia kiireellisen ensihoitopalvelun tuottajana. Synergiaetu koskee erityisesti suuronnettomuusvalmiutta ja varautumista häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.

Maakunnallisen pelastustoimen tärkein yhteistyökumppani on alueen kunnat. Kunnat huolehtivat alueittensa palveluista ja niin tekevät myös pelastuslaitokset huolehtiessaan palveluista alueensa asukkaille, yrityksille, yhteisöille ja liikenteelle. Päätettäessä pelastustoimen palvelutasosta tulee kuntia kuulla palvelutasopäätöspöytätyössä.

Pelastusjohtaja Vesa Parkko

Liite: Kymenlaakson sopimuspalokuntien lausunto

Kymenlaakson sopimuspalokuntien lausunto luonnoksesta sote – uudistusta koskevaksi hallituksen esitykseksi.

Sopimuspalokunnat

Poiminta Marinin hallitusohjelman strategisista kokonaisuuksista:

”Sopimuspalokuntien toimintaedellytyksiä pelastuslaitosten kumppanina vahvistetaan tunnistamalla myös niiden nykyiset ja tulevaisuuden haasteet sekä erityispiirteet. Uudistetaan pelastuslaki kokonaisvaltaisen selvityksen pohjalta. Hallitus huolehtii koko maan kattavasta paloasemaverkostosta.”

Kymenlaakson pelastustoimi nojautuu tukevasti sopimuspalokuntajärjestelmää. Pelastuslaitos oli ainoa alue, joka aloitti toiminnan 1.1.2004 yhdenmukaisilla uusilla palokuntasopimuksilla. Sopimukset tehtiin 29 VPK:n, 4 teollisuuspalokunnan ja 2 sotilaspalokunnan kanssa. Lisäksi 1 palokunta jatkoi pelastuslaitoksen osa – aikaisena palokunta. Jäsenistöä sopimuspalokunnissa on 900 henkilöä. Pelastuslaitoksella on päätoimista henkilökuntaa 200 henkilöä.

Esitetty hallintomalli toteutuessaan muuttaisi merkittävästi koko hallintojärjestelmää. Sote ja pelastustoimi esitetään maakunnalliseksi toiminnaksi. Pelastustoimi tulee rakentaa sosiaali – ja terveyshuollon rinnalle omaksi liikelaitokseksi ja sen päätöksien teossa tulee taata sopimuspalokunnille riittävä edustus.

Sopimuspalokunnille tulee taata riittävä siirtymisaika maakunnalliseen järjestelmään ja siirtymäkauden aikana tulee rakentaa yhden mukaiset palokuntasopimukset, jossa turvataan sopimuspalokuntien resurssit nykyisen jäsenistön, rekrytoinnin, kaluston, koulutuksen ja taloudellisen sekä toiminnallisen ylläpidon osalta.

Sopimuspalokuntien tuottama ensivastetoiminta on koko maan kattava palveluverkosto eri pelastuslaitoksien alueilla. Ensivastetoiminnan tärkeys on korostunut harvaan asutuilla ja pelastuslaitoksien reuna – alueilla. Ensivastetoiminnan avulla on merkittävästi parannettu hätätilannepotilaan kohtaamisviivettä. Kymenlaakson ensivastetoimintaa toteuttaa 16 sopimuspalokuntaa. Maakunta uudistuksessa on huomioita riittävästi sopimuspalokuntien ensivastetoiminnan tuottamat synergiaedut sosiaali – ja terveystaloukselle.

Paloasemaverkosto ei ole maassa yhdenmukainen. Esimerkiksi Kymenlaaksossa VPK:t omistavat 18 paloasemaa ja kuntien omistamalla paloasemilla toimii 11 VPK:aa. Maan kattavan paloasemaverkoston ylläpidossa ja kehittämisessä tulee taata riittävät resurssit vapaaehtoisten palokuntien omistamien paloasemien ylläpitoon ja kehittämiseen yhtenäisten kriteerien pohjalta.

Kuntien omistamien ja sopimuspalokuntien käy-tössä olevien paloasemien omistuspohjan tulee saada yhtenäinen maakunnallinen ratkaisu.

Työturvallisuuslainsäädäntöä (738 / 2002) sovelletaan lain 4§:n 8:n kohdan mukaisesti sopimuspalokuntaan kuuluvan pelastustoimintaan vapaaehtoisesti osallistuvan henki-lön työhön. Tämä tekee sopimuspalokunnasta työnantajan, jonka tulee huolehtia työnantajavelvoitteista, esim. työterveyshuollon järjestäminen, työnopastus ja perehdytys, henkilönsuojaimet, jne. Näiden osalta on velvoitteiden hoitoa sisällytetty nykyisiin palokuntasopimuksiin pelastuslaitoksen toteutettavaksi, mutta perusvastuu säilyy sopi-muspalokunnalla. Uudistuksessa tulee selkeyttää työnantajarooli yksiselitteiseksi ja yhdenmukaiseksi.

Valtakunnallisesti isoimpien kaupunkien vaikutuspiireissä pystytään huolehtimaan sopimuspalokuntien jatkuvuuden turvaamisesta paremmin kuin harvaa asutuilla alueilla. Kymenlaakso on muuttotappioaluetta. Viime vuosien aikana on nähty, että sopimuspalokunnilla on haasteita pitää jäsenkehitys myönteisenä. Toinen vaikuttava asia on ns. suurten ikäluokkien eläköityminen. Uudistuksen yhteydessä tulee parantaa sopimuspalokuntien jäsenten osallistumismahdollisuuksia palokunnan hälytystoimintaan valtakunnallisesti määriteltujen toimenpiteiden pohjalta siten, että osallistuminen on mahdollista työaikana tai muilla toimenpiteillä, jotka lisäävät motivaatiota kuulua sopimuspalokuntaan.

Vakuudeksi

KYMENLAAKSON SOPIMUSPALOKUNNAT

Puheenjohtaja Markku Leinonen

Kysymyksiä voimaanpanolaista

33. Sote-maakuntien aluejaon pohjana on kuntaperusteinen maakuntajako, josta säädetään voimaanpanolain 5 §:ssä. Onko ehdotettu aluejako tarkoituksenmukainen sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen näkökulmasta?

kyllä

34. Sote-maakuntarakennelain 3 §:n mukaan maakuntajako toimii nykyiseen tapaan myös muiden valtion aluejakojen perustana. Lisäksi maakuntajako toimii maakuntien liittojen toimialuejaon pohjana. Onko ehdotettu 5 §:n mukainen aluejako tarkoituksenmukainen muun aluehallinnon näkökulmasta?

kyllä

35. Lakiehdotuksessa Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakuntia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Enonkoski, Rantasalmi, Savonlinna ja Sulkava siirtyisivät Etelä-Savosta Pohjois-Savo. Muutos vaikuttaa sekä sote-maakuntaan että valtion aluejakojen pohjana olevaan maakuntajakoon. Mihin maakuntaan näiden kuntien tulisi kuulua ja mitä vaikutuksia vaihtoehtoilla olisi lausunnonantajan toimintaa:

-

36. Lakiehdotuksessa Uudenmaan maakunnan alueella sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä vastaisi neljä sote-maakuntaa (Itä-Uusimaan sote-maakunta, Keski-Uusimaan sote-maakunta, Länsi-Uusimaan sote-maakunta, Vantaa-Keravan sote-maakunta) sekä Helsingin kaupunki, joka ei kuuluisi mihinkään sote-maakuntaan. Muiden aluejakojen osalta Uudenmaan nykyinen maakunta olisi yksi kokonaisuus. Onko ehdotettu sääntely aluejakojen näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei kantaa

37. Turvaako väliaikaisten toimielinten kokoonpano ja laissa säädetyt tehtävät uudistuksen toimeenpanon (7 - 8 §)?

kyllä pääosin

38. Voimaantulolain 4 luvun mukaan sairaanhoitopiirien ja erityishuoltopiirien kuntayhtymät, sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviin liittyvä kuntien ja eräiden kuntayhtymien irtain omaisuus, lomapalkkavelka ja sopimukset siirtyvät sote-maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

kyllä pääosin [Paloasemien osalta 3+1 malli ei ole tarkoituksen mukainen. Tarkemmin erillisessä lausunnossa.]

39. Voimaantulolain 4 luvussa säädetään kuntien oikeudesta saada valtiolta korvaus uudistukseen liittyvien omaisuusjärjestelyjen aiheuttamista välittömistä kustannuksista sekä korvausmenettelyistä. Korvaus kohdistuisi ensisijaisesti kunnille ja kuntayhtymille jääviin omaisuuseriin, esimerkiksi siirtymäajan jälkeen käytöstä poistuvien toimitilojen kustannuksiin. Onko kompensatiosääntely hyväksyttävä?

kyllä pääosin

40. Voimaantulolain 17 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettäväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

41. Onko 28 §:n mukainen ulkoistamissopimusten mitättömyyttä koskeva sääntely perusteltu ja turvaako se osapuolten aseman riittävästi?

ei kantaa

42. Turvaako Kärkullan toiminnan jakamista koskevat ehdotukset sen toiminnan jatkuvuuden sote-maakuntien toimintana?

-

43. Uudistus tulisi ehdotuksen mukaan voimaan vuoden 2023 alusta. Onko uudistus toteutettavissa uudistuksessa ehdotetussa aikataulussa?

kyllä

44. Voimaanpanolain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

45. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

-

Kysymyksiä maakuntien rahoituslaista

46. Valtio rahoittaa pääosin perustettavien sote-maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

ei [Rahoitustason tulisi olla maakunnan päätettävissä eli verotusoikeus tulisi siirtää maakunnille mahdollisimman nopeasti]

47. Valtion rahoituksen taso kullekin varainhoitovuodelle perustuu lähtökohtaisesti sote-maakuntien edellisen vuoden laskennallisiin kustannuksiin. Valtion rahoituksen tasoa korotetaan vuosittain arvioidun palvelutarpeen muutoksen (7§), kustannustason (hintojen) (8 §), tehtävämuutosten (9 §) sekä toteutuneiden kustannusten perusteella (10 §). Palvelutarpeen muutoksen osalta esitykseen sisältyy valtion rahoituksen kasvua osittain hillitsevä tekijä siten, että arvioidusta tarpeen muutoksesta huomioidaan 80 %:n osuus kolmannesta vuodesta lähtien (36 §). Lisäksi sote-maakunnalla on oikeus lisärahoitukseen, edellyttäen, että lain 11 §:ssä tarkoitettut edellytykset täyttyvät. Onko sote-maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

ei

48. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 3) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

ei kantaa

49. Ovatko sote-maakuntien valtion rahoituksen *pelastustoimen tehtävien* rahoituksen määräytymistekijät (luku 4) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

kyllä

a) Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2023–2029 esitetty siirtymäaika riittävä?

ei [Rahoitustason tulisi olla maakunnan päätettävissä eli verotusoikeus tulisi siirtää maakunnille mahdollisimman nopeasti]

b) Onko toistaiseksi pysyvä enimmäismuutostasaus kannatettava?

ei [Rahoitustason tulisi olla maakunnan päätettävissä eli verotusoikeus tulisi siirtää maakunnille mahdollisimman nopeasti]

51. Valtion rahoitus maksetaan sote-maakunnalle kuukausittain viimeistään kuukauden ensimmäisenä päivänä. Varainhoitovuoden tammikuussa ja kesäkuussa maksetaan molempina 2/12 koko vuoden rahoituksesta ja muina kuukausina jäljelle jäävä rahoitus yhtä suurina erinä (25 §). Sen lisäksi vuoden 2023

rahoituksen tammikuun maksuerästä puolet maksetaan sote-maakunnalle vuoden 2022 joulukuun 1 päivänä (37 §). Onko rahoituksen maksatuksen aikataulu maksuvalmiuden ja kassan hallinnan kannalta tarkoituksenmukainen?

kyllä

52. Maakuntien rahoituslain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

53. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

-

Kuntien rahoitusta koskeva lainsäädäntö

54. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 29 ja 30 §)?

ei kantaa

55. Ovatko valtionosuuskriteerit sekä niiden painotukset yleisesti ottaen perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta)?

ei kantaa

56. Kuntien rahoitusta koskevan lainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

57. Muut vapaamuotoiset huomiot kuntien rahoitusta koskevasta lainsäädännöstä.

-

Verolainsäädäntö

58. Pidätkö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

ei [Rahoitustason tulisi olla maakunnan päätettävissä eli verotusoikeus tulisi siirtää maakunnille mahdollisimman nopeasti]

59. Verolainsäädännön pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

60. Vapaamuotoiset huomiot verolainsäädännöstä.

-

Maakuntien ja kuntien henkilöstöä koskeva lainsäädäntö

61. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

62. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

kyllä

63. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

-

Uusimaa-laki

64. Turvaako Uudenmaan erillislaki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen alueella yhdenvertaisesti muuhun maahan verrattuna?

ei kantaa

65. Turvaavatko HUSin lakisääteisiä tehtäviä koskevat säännökset erikoissairaanhoidon järjestämisen sekä yliopistollisen sairaalan tutkimus-, kehittämis- ja opetustehtävät (5 §)?

ei kantaa

66. Onko terveydenhuollon järjestämisvastuun jakautumisesta Uudellamaalla esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti (Uudenmaan sote-maakuntien ja Helsingin kaupungin ensisijainen järjestämisvastuu, HUSin lakisääteiset tehtävät ja HUS-järjestämissopimus; 4, 5 ja 10 §)?

ei kantaa

67. Ovatko Helsingin kaupungin talouden eriyttämistä koskevat säännökset tarkoituksenmukaisia ja riittäviä turvaamaan toiminnan vertailtavuuden muuhun maahan nähden (5 luku)?

ei kantaa

68. Uusimaa-lain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

69. Vapaamuotoiset huomiot Uudenmaan erillislaista?

-

Yleishallintoa koskevat lait

70. Yleishallintoa koskevien lakien pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

71. Vapaamuotoiset huomiot yleishallintoa koskevasta lainsäädännöstä.

-

Kysymyksiä sote-maakuntarakennelaista

72. Sote-maakuntarakennelaissa säädetään maakuntajaosta, joka toimii myös sote-maakuntien alueiden pohjana. Lisäksi laissa säädetään sote-maakuntien muuttamisesta, joka johtaa myös vastaavalla alueella maakuntajaon muutokseen. Onko esitetty sote-maakuntien ja niiden pohjana olevan maakuntajaon suhde sekä jaon muutosprosessi kriteereineen selkeä ja tarkoituksenmukainen ottaen huomioon maakuntajaon merkityksen muille aluejaoille?

kyllä

73. Pidätkö esitettyjä edellytyksiä sote-maakuntien muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen näkökulmasta? (erityisesti sote-maakuntarakennelain 2, 5 ja 10 §:t)

kyllä

74. Sote-maakuntarakennelain pykäläkohtaiset muutosehdotukset. OHJE: Erittele vastaukseen, mihin pykälään muutosehdotus liittyy lisäämällä pykälän numero ennen muutosehdotusta. Tee näin jokaisen pykälän kohdalla, jota kommentoit.

-

75. Muut vapaamuotoiset huomiot sote-maakuntarakennelaista.

-

Maakuntien ohjaus

76. Valtion ohjausta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon että pelastustoimen järjestämisessä vahvistettaisiin. Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

ei pääosin

77. Ministeriöt ja maakunta kävisivät vuotuiset neuvottelut, joissa tarkasteltaisiin maakunnan toimintaa ja taloutta toteumatietojen ja ennusteiden näkökulmasta. Lisäksi erilliset ohjausneuvottelut käytäisiin vuosittain yhteistyöaluekohtaisesti. Onko neuvottelujen tavoite ja käsiteltävä asiakokonaisuus tarkoituksenmukainen?

kyllä pääosin

78. Maakuntien ja valtioneuvoston välille suunnitellaan ministeriöiden ja järjestämisvastuussa olevien tahojen vuorovaikutukseen perustuvaa aktiivista ohjausta, joka perustuisi avoimeen näkemysten ja tietojen vaihtoon sekä järjestäjien toiminnan ja talouden jatkuvaluonteiseen arviointiin. Onko ohjausmalli uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltu?

ei kantaa

Uudistuksen vaikutukset

79. Vaikutusten arvioinnissa on kuvattu ehdotuksen keskeiset vaikutukset. Miltä osin vaikutusten arviointia olisi korjattava, tarkennettava tai täydennettävä?

-

80. Onko uudistuksen muutoskustannukset tunnistettu ja arvioitu asianmukaisesti?

ei pääosin [Mm. palkkaharmonisointia ja valtion ohjauksen kustannuksia ei ole uudistuksessa huomioitu riittävästi]

81. Uudistuksesta aiheutuvia ICT:n ja tiedonhallinnan muutoskustannuksia on arvioitu hallituksen esityksen vaikutusarvioinneissa edellisen vaalikauden maakunta- ja sote-valmistelussa tunnistettujen kustannusarvioiden perusteella. Millaisia tarkennuksia ja täydennyksiä nyt esitettyihin arvioihin tulisi tehdä?

-

82. Näkemysesne muista mahdollisista ICT- ja digiasioihin liittyvistä vaikutuksista ehdotetussa palvelurakenteessa?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

a) vuosina 2021-2022?

-

b) vuosina 2023-2024?

-

c) vuodesta 2025 alkaen?

-

85. a) Tulisiko arvionne mukaan sote-maakunnille siirtyviä hankintasopimuksia mitätöitymään järjestämisvastuuta ja ostopalveluja koskevan sääntelyn nojalla?

-

b) jos kyllä, mikä olisi mitätöityvien sopimusten euromääräinen arvo?

-

c) liittyisikö arvionne mukaan mitätöityviin sopimuksiin yksityisille palveluntuottajille hyödyttömiksi jääviä investointeja, mitä nämä välittömät hyödyttömäksi jäävät investoinnit olisivat ja kuinka suurista menetyksistä olisi kyse?

-

Uudistuksen toimeenpanon tuki

86. Mihin aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistuksen alueelliseen toteutukseen?

tietohallinto ja ICT

muuta, mitä?

-

Muut kysymykset

87. Mahdolliset ehdotukset käsitteen ”sote-maakunta” korvaamiseksi jollain muulla käsitteellä.

Maakunta

88. Ehdotus sote-maakuntanne nimeksi.

Kymenlaakson maakunta

89. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Kymenlaakson pelastuslaitoksen lausunto luonnoksesta sote-uudistusta koskevaksi hallituksen esitykseksi

Esityksessä ehdotetaan sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävät siirrettäväksi perustettavien sote-maakuntien järjestämisvastuulle. Uudistuksen keskeisinä tavoitteina on kaventaa ihmisten hyvinvointi- ja terveyseroja, turvata yhdenvertaiset ja laadukkaat sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut kaikille Suomessa asuville sekä parantaa näiden palvelujen saatavuutta ja saavutettavuutta. Uudistuksen tavoitteena on myös turvata ammattitaitoisen työvoiman saanti, vastata yhteiskunnallisten muutosten mukanaan tuomiin haasteisiin, kuten väestön ikääntymiseen ja huoltosuhteen heikkenemiseen, ja hillitä osaltaan julkisen talouden kustannusten kasvua. Perusteena esitetään lisäksi mm. järjestäjäkentän pirstaleisuus ja tarve vahvistaa valtion ohjausta.

Esitykseen liittyvät lait on tarkoitettu tulevan voimaan pääosin vuoden 2023 alusta lukien ja voimaanpanolaki 1.7.2021. Ensimmäiset maakuntavaalit järjestettäisiin tammikuussa 2022 ja vaaleissa valittavan maakuntavaltuuston toimikausi alkaisi 1.3.2022. Väliaikaiset valmistelutoimielimet vastaisivat sote-maakunnan toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta, kunnes sote-maakuntavaltuusto on valittu ja aloittanut toimintansa.

Esitetty hallintomalli toteutuessaan muuttaisi merkittävästi koko hallintojärjestelmää. Siltä osin, kun uudistuksessa tavoitellaan eri-tyisesti Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämistä kokoamis- ja suurempiin kokonaisuuksiin, ei tälle ole tarvetta Kymenlaaksossa. Maakunnallinen Kymenlaakson pelastuslaitos Kympe aloitti toimintansa 1.1.2004. Kymenlaakson sosiaali- ja terveystieteiden kunta-yhtymä Kymsoite aloitti toimintansa 1.1.2019, josta lähtien sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtävät on jo hoidettu maakunnallisesti Kymenlaaksossa.

Toteutuessaan uudistukseen liittyvät ohjausmekanismit mahdollistavat pelastustoimen kehittämisen yhdenmukaisemmaksi sekä luoda edellytyksiä kehittää yhteistä tiedolla johtamista sekä yhteisiä tietojärjestelmiä. Näitä uudistuksia on mahdollista toteuttaa myös nykyisellä pelastustoimen järjestämismallilla. Pelastuslaitosten perustama kumppanuusverkosto on pelastuslaitosten yhteenliittymä, johon kuuluvat Suomen kaikki 22 pelastuslaitosta. Yhteistyöllä Sisäministeriön ja pelastuslaitosten kumppanuusverkoston sekä muiden yhteistyökumppaneiden kanssa kehitetään jo nykyisin pelastuslaitosten toimintaa niin, että palvelut kansalaisille ovat entistä laadukkaampia ja tehokkaampia sekä käytännöt yhdenmukaisempia. Verkostoyhteistyön avulla vähennetään pelastuslaitosten päällekkäistä työtä sekä lisätään vaikuttavuutta ja kehitetään tiedolla johtamista. Pelkäämisen uuden hallinnontason perustaminen ei paranna palvelua tai yhteistyötä.

Kymenlaaksossa myös varautumisen maakunnallisella yhteistyöllä on pitkät ja toimivat perinteet. Yhteisen varautumisen hoitamiseksi vuonna 2012 perustettu maakunnallinen foorumi Kymen Turva on osoittanut toimivuutensa myös koronaviruspandemian osalta yhteisen tilannekuvan kokoamisessa sekä välittämisessä. Nykyisessä uudistuksessa ei ole otettu kantaa maakunnan yhteisen varautumisen tehtävien hoitamisesta, joka olisi hyvä lisätä lakiin.

Pelastustoimen järjestämislain ehdotetussa 5 pykälässä säädetään

tehtävien kokoaminen suurempiin kokonaisuuksiin, jos se on välttämätöntä palvelujen saatavuuden, yhdenmukaisuuden tai laadun turvaamiseksi taikka tehtävien vaatavuuden tai niistä johtuvien suurten kustannusten perusteella. Ehdotus on tarkoituksenmukainen mm. pelastustoiminnan kansallisen tilannekuvakeskuksen ja ympärivuorokautisten johtamisen tukipalveluiden keskittämisen osalta, jotta palvelu voidaan tuottaa kustannustehokasti ja laadukkaasti. Pelastustoimen tilannekuvatoiminta tulisi Suomessa keskitettyä yhteen paikkaan esim. Helsinkiin, sillä jokainen maakunnallinen pelastuslaitos joutuu järjestämään toimintaansa varten johtamisjärjestelmän ja näin myös toiminta-aluetta palvelevan tilannekuvatoiminnan. Myös esimerkiksi tietojärjestelmien osalta uudistus on tarkoituksenmukainen.

Sote-maakuntien rahoituksesta annetun lakiehdotuksen mukaan valtio rahoittaa pääosin sosiaali- ja terveystalouden ja pelastustoimen. Pelastustoimen palvelutason tulee vastata paikallisia tarpeita ja onnettomuusuhkia, jolloin rahoituksessa alueiden erilaisuus tulisi huomioida riittävästi juuri tästä näkökulmasta. Riskiperusteisuutta ei kuitenkaan ole huomioitu oikeassa suhteessa tuotettaviin palveluihin, koska pelastustoimen palveluiden tulee ensisijaisesti vastata alueen riskejä. Valtioneuvoston asetus sote-maakuntien rahoituksesta -luonnoksen mukaan pelastustoimen riskikertoimen osatekijät ja niiden painokertoimet ovat: Riskiluokkaan I ja II kuuluvan riskiruudun painokerroin on 1. Riskiluokkaan III ja IV kuuluvan riskiruudun painokerroin on 0. Riskiruutu, jossa on tapahtunut vähintään 10 riskiluokan määrittävää onnettomuutta vuodessa viiden vuoden seurantaajaksolla, korotetaan riskiluokkaan I ja riskiruutu, jossa on tapahtunut vähintään kaksi mutta vähemmän kuin 10 riskiluokan määrittävää onnettomuutta vuodessa viiden vuoden seurantaajaksolla, korotetaan riskiluokkaan II.

Esityksen mukaan myös sellaisten riskiluokkaan III ja IV kuuluvan riskiruudun, jolla sijaitsevalle kohteelle on pelastuslain 48 §:n nojalla laadittava erityistä vaaraa aiheuttavien kohteiden ulkoinen pelastussuunnitelma tai jolla sijaitsee muu riskikohteeseen, painokerroin on 1. Riskiruudun painokerrointa määrittävät riskikohteet ovat hyvin eritasoisia keskenään ja sote-maakuntien rahoitusasetusluonnoksen 7 §:n mukaan: lentoasema, energiantuotantolaitos P>50 MW, 1-luokan pato, kaivos, varuskunta, polttonesteiden ja -kaasujen jake-luasema sekä vaarallisia kemikaaleja laajamittaisesti käsittelevät ja varastoivat kohteet, ml räjähdevarastot. Riskikohteet ovat veloitteillaan ja riskeiltään täysin eritasoisia, vaikka painokerroin on sama kuten suuronnettomuuden vaara aiheuttavalla laitoksella ja huoltoasemalla. Suuronnettomuuden vaara aiheuttavan laitokset tulisi huomioida vielä erikseen rahoituksessa, koska ne aiheuttavat merkittäviä vaatimuksia pelastustoimelle. Asia on erityisen tärkeä Kymenlaaksolle, jossa suuronnettomuuskohteiden suuri määrä asettaa huomattavia vaatimuksia pelastustoimen palveluille.

Maakunnan rahoitus säilyisi ensimmäisenä toimintavuotena nykyisellä tasolla. Nyt julkistetussa rahoituslaskelmassa Kymenlaakson pelastuslaitoksen laskennallinen rahoitus laskisi vuoteen 2030 mennessä noin 1,2 milj. euroa eli -7 €/asukas nykyisestä kustannustasosta. Vastaavasti koko Kymenlaakson sote-maakunnan vuosittainen rahoitus laskisi nykytilanteeseen verrattuna vuoteen 2030 mennessä -144 €/asukas. Rahoituksen kohdentuminen pelastustoimelle on annettu maakunnan päätettäväksi, jolloin pelastustoimen todellisen rahoitusosuuden päättää kukin maakunta itse.

Kun tehdään päätöksiä alueen palvelutasosta valtakunnallisia määryksiä ja ohjeita noudattaen, niin myös rahoitustason tulisi olla maakunnan päätettävissä eli verotusoikeus tulisi siirtää maakunnille mahdollisimman nopeasti maakuntien aloittaessa. Uudistuksen tavoitteiden mukainen kustannustehokkuuden vaatimus kyetään toteuttamaan nykyisellä hallintomallilla kuten myös perustettavalla maakuntamallilla.

Pelastustoimi on oma erillinen, sosiaali- ja terveystoimen kanssa rinnakkainen toimiala. Tämä tulisi lain perusteluiden lisäksi kirjata myös lakiin. Pelastusviranomaisen valvoo mm. sosiaali- ja terveysviranomaisten toimintaa ja sen riippumattomuus tulisi tuoda vahvasti esille myös laissa. Kymenlaakson pelastuslaitos on toiminut tehokkaasti liikelaitoksena, liikelaitosmalli olisi perusteltua mahdollistaa myös tulevassa maakuntauudistuksessa.

Paloasemien kannalta esitetty vuokramalli 3 + 1 vuoden siirtymä-ajalla on aivan liian lyhyt. Paloasemia ei tule jäämään muutoksessa tyhjäksi, koska nykyisen hallitusohjelman tavoitteessakin on palvelutason ja paloasemaverkoston säilyminen ennallaan.

Synergiasyistä uudistuksessa tulee varmistua siitä, että pelastuslaitos voi jatkossakin toimia kiireellisen ensihoitopalvelun tuottajana. Synergiaetu koskee erityisesti suuronnettomuusvalmiutta ja varautumista häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.

Maakunnallisen pelastustoimen tärkein yhteistyökumppani on alueen kunnat. Kunnat huolehtivat alueittensa palveluista ja niin tekevät myös pelastuslaitokset huolehtiessaan palveluista alueensa asukkaille, yrityksille, yhteisöille ja liikenteelle. Päätettäessä pelastustoimen palvelutasosta tulee kuntia kuulla palvelutasopäätösprosessissa.

Pelastusjohtaja Vesa Parkko

Liite: Kymenlaakson sopimuspalokuntien lausunto

Kymenlaakson sopimuspalokuntien lausunto luonnoksesta sote – uudistusta koskevaksi hallituksen esitykseksi.

Sopimuspalokunnat

Poiminta Marinin hallitusohjelman strategisista kokonaisuuksista:

”Sopimuspalokuntien toimintaedellytyksiä pelastuslaitosten kumppanina vahvistetaan tunnistaen myös niiden nykyiset ja tulevaisuuden haasteet sekä erityispiirteet. Uudistetaan pelastuslaki kokonaisvaltaisen selvityksen pohjalta. Hallitus huolehtii koko maan kattavasta paloasemaverkostosta.”

Kymenlaakson pelastustoimi nojautuu tukevasti sopimuspalokuntajärjestelmää. Pelastuslaitos oli ainoa alue, joka aloitti toiminnan 1.1.2004 yhdenmukaisilla uusilla palokuntasopimuksilla. Sopimukset tehtiin 29 VPK:n, 4 teollisuuspalokunnan ja 2 sotilaspalokunnan kanssa. Lisäksi 1

palokunta jatkoi pelastuslaitoksen osa – aikaisena palokunta. Jäsenistöä sopimuspalokunnissa on 900 henkilöä. Pelastuslaitoksella on päätoimista henkilökuntaa 200 henkilöä.

Esitetty hallintomalli toteutuessaan muuttaisi merkittävästi koko hallintojärjestelmää. Sote ja pelastustoimi esitetään maakunnalliseksi toiminnaksi. Pelastustoimi tulee rakentaa sosiaali – ja terveyshuollon rinnalle omaksi liikelaitokseksi ja sen päätöksien teossa tulee taata sopimuspalokunnille riittävä edustus.

Sopimuspalokunnille tulee taata riittävä siirtymisaika maakunnalliseen järjestelmään ja siirtymäkauden aikana tulee rakentaa yhden mukaiset palokuntasopimukset, jossa turvataan sopimuspalokuntien resurssit nykyisen jäsenistön, rekrytoinnin, kaluston, koulutuksen ja taloudellisen sekä toiminnallisen ylläpidon osalta.

Sopimuspalokuntien tuottama ensivastetoiminta on koko maan kattava palveluverkosto eri pelastuslaitoksien alueilla. Ensivastetoiminnan tärkeys on korostunut harvaan asutuilla ja pelastuslaitoksien reuna – alueilla. Ensivastetoiminnan avulla on merkittävästi parannettu hätätilannepotilaan kohtaamisviivettä. Kymenlaakson ensivastetoimintaa toteuttaa 16 sopimuspalokuntaa. Maakunta uudistuksessa on huomioita riittävästi sopimuspalokuntien ensivastetoiminnan tuottamat synergiaedut sosiaali – ja terveystaloukselle.

Paloasemaverkosto ei ole maassa yhdenmukainen. Esimerkiksi Kymenlaaksossa VPK:t omistavat 18 paloasemaa ja kuntien omistamilla paloasemilla toimii 11 VPK:aa. Maan kattavan paloasemaverkoston ylläpidossa ja kehittämisessä tulee taata riittävät resurssit vapaaehtoisten palokuntien omistamien paloasemien ylläpitoon ja kehittämiseen yhtenäisien kriteerien pohjalta. Kuntien omistamien ja sopimuspalokuntien käy-tössä olevien paloasemien omistuspohjan tulee saada yhtenäinen maakunnallinen ratkaisu.

Työturvallisuuslainsäädäntöä (738 / 2002) sovelletaan lain 4§:n 8:n kohdan mukaisesti sopimuspalokuntaan kuuluvan pelastustoimintaan vapaaehtoisesti osallistuvan henki-lön työhön. Tämä tekee sopimuspalokunnasta työnantajan, jonka tulee huolehtia työnantajavelvoitteista, esim. työterveyshuollon järjestäminen, työnopastus ja perehdytys, henkilönsuojaimet, jne. Näiden osalta on velvoitteiden hoitoa sisällytetty nykyisiin palokuntasopimuksiin pelastuslaitoksen toteutettavaksi, mutta perusvastuu säilyy sopi-muspalokunnalla. Uudistuksessa tulee selkeyttää työnantajarooli yksiselitteiseksi ja yhdenmukaiseksi.

Valtakunnallisesti isoimpien kaupunkien vaikutuspiireissä pystytään huolehtimaan sopimuspalokuntien jatkuvuuden turvaamisesta paremmin kuin harvaa asutuilla alueilla. Kymenlaakso on muuttotappioaluetta. Viime vuosien aikana on nähty, että sopimuspalokunnilla on haasteita pitää jäsenkehitys myönteisenä. Toinen vaikuttava asia on ns. suurten ikäluokkien eläköityminen. Uudistuksen yhteydessä tulee parantaa sopimuspalokuntien jäsenten

osallistumismahdollisuuksia palokunnan hälytystoimintaan valtakunnallisesti määriteltyjen toimenpiteiden pohjalta siten, että osallistuminen on mahdollista työaikana tai muilla toimenpiteillä, jotka lisäävät motivaatiota kuulua sopimuspalokuntaan.

Vakuudeksi

KYMENLAAKSON SOPIMUSPALOKUNNAT

Puheenjohtaja Markku Leinonen

90. Muut yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

-

Carlson Juhani
Kymenlaakson pelastuslaitos